

Beslutad av: <Beslutad av>
Framtagen av: <Namn och titel>
Uppdaterad: <Uppdaterad>

Beslutsdatum: 2025-xx-xx
Dokumentansvarig: <Titel>
Diarienummer: SBN-2023-00068
Giltighetstid: <Eventuell giltighetstid>

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Syfte och mål	4
1.2.1	Syfte	4
1.2.2	Mål	4
1.3	Avgränsningar	4
1.4	Ställningstagande	5
2	Förutsättningar	5
2.1	Antagna inriktningar	5
2.2	Lagstiftning	6
2.3	Utmaningar	7
2.4	Omvärld	7
2.5	Klimatanpassning	7
2.5.1	Skyfall	8
3	VA-försörjning nuläge	9
3.1	Dricksvatten	9
3.2	Avloppsvatten	10
3.3	Dagvatten	11
3.4	Ledningsnät	11
3.5	Skydd mot skyfall	11
3.6	Små avlopp	11
4	VA-försörjning framtid	12
4.1	Utbyggnadsområden	12
4.1.1	Syfte	12
4.1.2	Metod	12
4.1.3	Behovsbedömning	13
4.1.4	Prioritering av utbyggnadsområden	13
4.1.5	Resultat	14
4.1.6	I väntan på utbyggnad	17
4.2	Åtgärdsförslag	17
5	Genomförande	19
6	Handlingsplan	19
7	Miljökonsekvenser	21
7.1	Strategisk miljöbedömning	21
7.2	Fokus/konsekvens av vattentjänstplanen	21
7.3	Miljöpåverkan av vattentjänstplanen	22
7.4	Miljökvalitetsnormer	22
7.5	Miljömål	23
7.6	Miljöbedömning	23
8	Ordlista	24
9	Bilagor	27

1 Inledning

1.1 Bakgrund

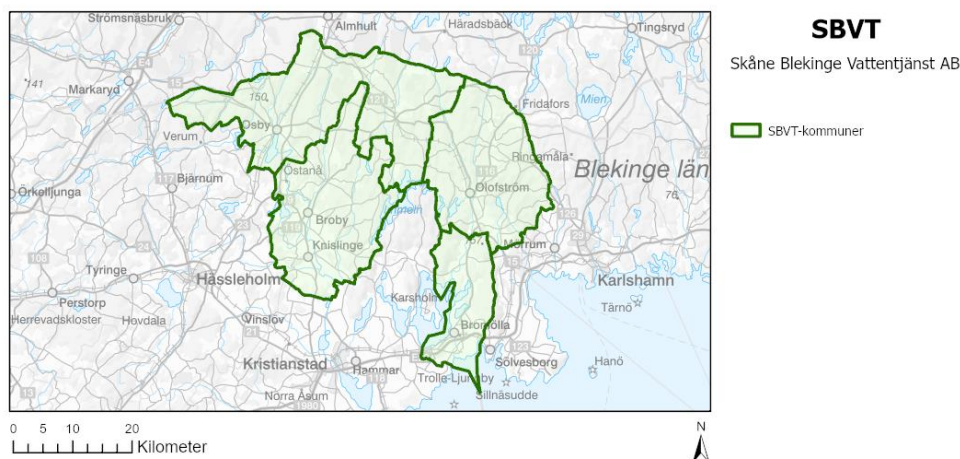
Vatten följer inte de geografiska gränserna människor satt upp för kommuner, län eller länder, utan delas upp av naturliga avrinningsområden och grundvattenreservoarer på olika djup. För att hitta hållbara och robusta vatten- och avloppslösningar (VA-lösningar) måste man se till helheten både lokalt och regionalt samt samverka kring vattenanvändningen och påverkan. För att nå en tillförlitlig VA-försörjning krävs en långsiktig planering med tydliga beslut om vilken utveckling kommunen strävar efter. Kunskap om de grundvattenmagasin, sjöar och vattendrag som blir berörda är av stor vikt, både avseende dricksvattenproduktion och hur våra vattentillgångar påverkas av mottagning av dagvatten och/eller renat avloppsvatten.

Med en uttalad plan för utvecklingen av VA, både enskilda och kommunala anläggningar, ökar möjligheten att förbättra vattnets status och skapa en robust dricksvattenförsörjning.

Med ökade miljökrav samt uppdatering av Lagen (2006:412) om Allmänna Vattentjänster (även kallad LAV) 2023 då kravet på en kommunal Vattentjänstplan tillkom, följer ett än större behov av att synliggöra hur kommunen långsiktigt planerar för den allmänna VA-försörjningen. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt vilka åtgärder som kan krävas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid ökad belastning på grund av skyfall.

Med kommunernas ansvar för mark- och vattenförvaltning, fysisk planering, dricksvattenförsörjning, avloppsrening samt tillsyn har de en betydande roll i arbetet för att Sverige och EU ska lyckas uppfylla och genomföra vattendirektiv, avloppsdirektiv och miljömål.

Skåne Blekinge Vattentjänst AB (SBVT), som ägs gemensamt av de fyra kommunerna Osby, Östra Göinge, Bromölla och Olofström, sköter drift och underhåll av VA-anläggningarna. I Osby och Östra Göinge är kommunerna huvudman för VA-verksamheten, medan det i Bromölla och Olofström är kommunernas helägda bolag Bromölla Energi och Vatten AB (BEVAB) respektive Olofströms Kraft AB (OKAB) som är huvudman för VA-verksamheten.

Ärenden om enskilda avlopp hanteras i Osby, Östra Göinge och Bromölla av respektive kommuns avdelning för miljötillsyn och i Olofström av kommunens tillsynsmyndighet Miljöförbundet Blekinge Väst (MBV) som omfattar Olofströms, Sölvesborgs och Karlshamns kommuners tillsynsverksamhet.

Inom mycket av den allmänna VA-verksamheten krävs olika tillstånd och miljöprövningar, vilka ibland tar lång tid att erhålla. Att exempelvis en ledningsrätt tar två till tre år eller en vattendom upp till fem år är idag inte ovanligt. Utöver detta läggs tid på projektering och planering. Därför kräver verksamheten lång framförhållning och förutsägbara investeringar.

1.2 Syfte och mål

1.2.1 Syfte

Syftet med vattentjänstplanen är att behandla VA-området från en övergripande nivå med avsikt att se helheten och kunna få en gemensam bild i förvaltningen såväl som i regionen att arbeta efter. Med en tydlig helhetsbild kan sedan mer långsiktiga och hållbara beslut fattas både på politisk nivå och inom andra berörda verksamheter. VA-strategin, Det livsviktiga vattnet, och VA-planen har utgjort grunden i kommunens första upplaga av vattentjänstplan som ersätter båda dessa tidigare dokument.

Vattentjänstplanen ska fungera som en vägvisare i ekonomiska investeringar, lyfta riskerna för kommunens VA-anläggningar i samband med förväntade klimatförändringar och skyfall samt fungera som ett strategiskt underlag vid beställningar till det kommunala driftbolaget SBVT. Vidare ska planen underlätta för både kommunens egen handläggning av ärenden samt enskildas möjligheter att planera sitt boende.

1.2.2 Mål

Vattentjänstplanens mål är en fortsatt robust, hållbar och trygg tillgång på dricksvatten samt att skapa förutsättningar för att kontinuerligt minska påverkan från VA-verksamheten i våra vattenförekomster.

Antagna inriktningar i vattentjänstplanen ska leda mot samma mål som aktuell översiktsplan och andra aktuella kommunala strategier och tillhörande program.

1.3 Avgränsningar

Vattentjänstplanen är avgränsad till att behandla kommunal VA-försörjning avseende dricksvatten, avloppsvatten, dagvatten, ledningsnät och samlad bebyggelse.

Den långsiktiga planeringen för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster inkluderar i många kommuner betydande utökningar av verksamhetsområden där behov av allmän VA-lösning i befintlig bebyggelse uppkommit. I Osby kommun omfattas redan mycket stora delar av kommunen av allmänna vattentjänster och planeringen av utökningar av verksamhetsområde påverkar endast ett begränsat antal fastigheter, se kapitlet om utbyggnadsplan.

Planen är en första upplaga och fokus har legat på att uppfylla lagen med en antagen vattentjänstplan. Osby kommun är trygg i vetskapen om att fortsatt

arbete och uppdatering av vattentjänstplanen kommer att ske de närmsta åren.

1.4 Ställningstagande

- Vår dricksvattenförsörjning präglas av kvalitet, kvantitet och leveranssäkerhet. Vid val av vattenförsörjning ska långsiktighet och säkerhet värderas högre än pris.
- Vårt omhändertagande av avloppsvatten ska vara driftsäkert och modernt. Vi ska rena avloppsvatten med utgångspunkten att påverkan på recipient ska vara så låg som möjligt. Långsiktighet ska prägla processen snarare än kortsiktiga ekonomiska besparingar.
- Vårt dagvatten berikar våra byar i stället för att belasta miljön.
- Kommunens VA-anläggningar ska drivas på ett långsiktigt hållbart sätt med hänsyn till både miljö och ekonomi.
- Vår VA-försörjning genomsyras av en medvetenhet om samhällets förutsättningar, förändringar och sårbarhet. Arbetet säkerställs genom riskbedömningar och krisplaner.

2 Förutsättningar

2.1 Antagna inriktningar

Från Översiktsplan 2040 för Osby kommun, fastställd 2024:

Generella ställningstaganden för vatten

- Natur- och vattenområden ska finnas i tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna bidra till ekosystemtjänster. Vid exploatering av grönområden ska områdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och skyddas eller ersättas och kompenseras.
- Kommunens fysiska planering och markanvändning ska särskilt ta hänsyn till och stärka påverkade vattenförekomster så att god ekologisk status uppnås, bevaras eller stärks och miljö kvalitetsnormerna för vatten uppfylls.
- Kommunen ska arbeta för att de vattenanknutna nationella miljömålen uppfylls.
- Dagvatten ska i möjligaste mån fördröjas lokalt.
- Vattenområden för fiske, bad och besöksnäring ska skyddas från verksamheter och åtgärder som har en negativ påverkan på natur och friluftsliv.

Vatten och spillvatten

- Agera och verka för att grundvatten- och ytvattentillgångarna i kommunen skyddas och att vattentillgången är långsiktig och hållbar.
- Säkerställ att avloppsvatten och dagvatten tas omhand och hanteras på ett sådant sätt att det inte förorenar grundvattnet.

- Säkerställ tillgång på dricksvatten av god kvalitet och skapa en långsiktigt robust och trygg distribution av dricksvatten. Fortsätt pågående diskussioner om hur detta ska lösas för att säkerställa dricksvattentillgång samt reservvatten.
- Säkerställa dricksvattenförsörjningen genom att skydda Skeingesjön, exempelvis genom att bedriva miljöbalkstillsyn över förorenade och potentiellt förorenade områden samt miljöfarliga verksamheter, exempelvis lantbruk och enskilda avlopp, i avrinningsområdet.
- Säkerställ tillgång på brandvatten och brandposter.
- Uppdatera skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden.
- Följ upp genomförd inventering av enskilda avlopp och färdigställ framtagandet av en riskbaserad tillsynsplan gällande små avlopp.
- Prioritera hållbara avloppslösningar vid Skeinge strand för att minska påverkan av enskilda avlopp i Skeingesjön.
- Samverka med Hässleholms kommun avseende Skeingesjön som vattentäkt för att säkerställa en långsiktig vattenförsörjning.
- SBVT har i uppdrag att justera utbyggda verksamhetsområden för VA så att de stämmer med nuvarande utsträckning av ledningsnätet.
- Utred områden som är beslutade att anslutas till det kommunala VA-systemet. En ny VA-strategi ska tas fram och arbete med vattentjänstplan pågår.
- Säkerställ en rutin om att nya planområden i anslutning till befintlig bebyggelse införlivas i verksamhetsområden för VA.
- Vidare utreda Lönsbodas dricksvattenbehov i vattentjänstplanen.
- Vidare utreda Killeberg dricksvattenbehov i vattentjänstplanen.
- Utred frågan om nytt kommunalt VA-system. (Östra Genastorp)

2.2 Lagstiftning

Det är ett flertal lagstiftningar som har betydelse för VA. De olika lagarna har inte stiftats utifrån en gemensam bakomliggande tanke, utan har tillkommit och reviderats var för sig under olika tidsperioder. Detta gör att de ibland är motstridiga, att det finns luckor i lagstiftningen och att vissa bestämmelser överlappar varandra. Lagstiftning av störst betydelse är:

- Miljöbalken; reglerar exempelvis bestämmelser om miljö kvalitetsnormer (MKN) med försämringsförbud och i viss utsträckning utsläpp av avloppsvatten. Vattendirektivet, med sitt åtgärdsprogram för vatten, är implementerat i Miljöbalken, liksom regler kring vattentäkter. Framöver väntas även det nya avloppsdirektivet få motsvarande genomslag.
- Plan- och bygglagen; innehåller bestämmelser om planering av mark och vatten och byggande.
- Lagen om allmänna vattentjänster; innehåller bestämmelser inom verksamhetsområde samt om när verksamhetsområde ska inrättas. Den senaste uppdateringen (SFS 2022:1249) innefattade kravet på vattentjänstplan.

- Livsmedelverkets författningssamling; ställer krav på dricksvatten.

2.3 Utmaningar

VA-försörjningens infrastruktur kan liknas vid strukturerna för trafik och el, de är nödvändiga för samhällets funktion, har stora anläggningskostnader och ska fungera och behållas i drift under många år. Därför är det viktigt att studera utmaningarna i ett långsiktigt perspektiv, för en hållbar VA-försörjning 25–50 år framåt i tiden.

En hållbar VA-försörjning innebär ur ett socialt perspektiv att vi har tillgång till dricksvatten och att våra ytvatten går att använda till rekreation. Ur ett ekologiskt perspektiv innebär det att vi minskar vår belastning på miljön vad gäller påverkan genom utsläpp och även genom vårt uttag och nyttjande av resurser. En ekonomiskt hållbar VA-försörjning ser och tar hänsyn till ovanstående värden men med insikten att vi planerar och driver en viktig samhällsfunktion ur ett långsiktigt perspektiv där kortsiktigt ekonomiska besparingar står åt sidan för långsiktigt hållbara investeringar.

Osby kommun står, som många andra kommuner, inför utmaningar i sin VA-försörjning både vad gäller struktur och befintliga anläggningar. De stora utmaningarna ligger i sårbarhet i dricksvattenförsörjningen, ledningsnät med bristande funktion samt ålderstigna anläggningar som behöver moderniseras alternativt byggas om. Även dagvattnets påverkan och förväntat framtida ansvar för områden med samlad bebyggelse skapar en osäkerhet inför prioriteringar och investeringar.

2.4 Omvärld

Målsättningen för alla kommuner, oavsett dimension på utmaningar, är att ha en trygg och robust produktion och distribution av dricksvatten samt att kunna hantera hot och risker avseende föroreningar och vattenbrist.

Ledningsnäten ska vara säkra från in- och utläckage, avlopps- och dagvatten ska påverka hav, sjöar, vattendrag och grundvatten så lite som möjligt och VA ska byggas ut till områden med samlad bebyggelse där det är motiverat.

Utmaningarna är stora och kostsamma. För att hitta hållbara lösningar är det viktigt att lyfta perspektivet från de geografiskt satta kommunala gränserna och istället lokalisera potentiella möjligheter till samarbete kring VA-frågor med närliggande kommuner både avseende dricksvattenproduktion och rening av avloppsvatten. Traditionellt sett har varje kommun löst VA-försörjning inom sitt geografiska område, men med framtida utmaningar är det av stor betydelse att se VA-frågan ur ett regionalt perspektiv. Dels för att säkra regionens dricksvattenförsörjning, dels för att kommunerna ska kunna uppnå uppsatta direktiv och mål för VA-försörjningen. Med bland annat detta i åtanke är Osby kommun representerad i Helge Å och Skräbeåns respektive vattenvårdskommittéer.

2.5 Klimatanpassning

Plötsliga skyfall påverkar vattendragens flöden vilket i vissa områden kan orsaka översvämning som riskerar både samhällsviktiga funktioner och stora ekonomiska värden. Vid sådana situationer är fördröjningsmagasin uppströms, som exempelvis våtmarker, mycket värdefulla. Våtmarker kan även behålla vatten i landskapet vid torra perioder och jämnar ut vattenflödet

över tid vilket, utöver fördelar nedströms, bidrar positivt till de ekologiska förutsättningarna i och omkring det aktuella vattendraget. Skyfall kan även orsaka överbelastning på både dagvatten- och spillvattensystemen. Inläckande vatten i form av regnvatten eller grundvatten till spillvattensystemet kallas tillskottsvatten, och kan medföra översvämningar, bräddningar samt negativ påverkan på reningsverkets processer.

Värme och torka kan påverka grundvattennivåer och även leda till förändringar i grundvattenkvalitet. Låga vattennivåer innebär också att påverkan i recipienter blir större från reningsverken.

2.5.1 Skyfall

Skyfall är en risk som inte går att eliminera, men som kan hanteras förebyggande. Erfarenhet från befintlig drift samt modellering och analys visar på översvämningsrisker för vissa av våra VA-anläggningar och i vissa fall också begränsad framkomligheten till VA-anläggningarna.

Vattenverken kan påverkas genom en ökad risk för spridning av smitta och miljöfarliga ämnen, vilket kan påverka vattenkvaliteten och reningsprocessen i verken.

Reningsverken kan drabbas av ovidkommande vatten in till reningsverken. Vid mycket höga flöden av inkommande vatten kan uppehållstiden minska och därmed sjunker reningsgraden i verken. Om det kommer in föroreningar via dagvatten som tex olja kan inte dessa renas.

Ledningsnätet är främst dimensionerat för att klara normal nederbörd, upp till så kallade 10-årsregn. Vid kraftigare regn kan det innebära hydraulisk överbelastning i VA-ledningsnätet med översvämningar hos abonnenter och bräddningar i pumpstationer som följd.

Metod

För att identifiera vilka anläggningar som kan komma att drabbas av skyfall har en genomgång skett av alla vattenverk, vattentäkter, reningsverk och pumpstationer utifrån framtagna karteringar. Varje anläggning som berörs av någon kartering har sedan prioriteras på en skala från 0-5, där 5 är de högst prioriterade anläggningarna. Prioriteringen baseras på i vilken omfattning respektive anläggning påverkar människors hälsa och miljön vid funktionsbortfall.

Analysen har genomförts via en lågpunktskartering i programvaran Scalgo LIVE. Scalgo LIVE är ett statistiskt beräkningsverktyg som visar översvämningsutbredning vid en given regnvolym. Beräkningen för Osby kommun har gjorts med en skyfallshändelse i form av ett sextimmarsregn, indelat i ett tvåtimmars förregn, ett 30-minuters skyfall samt ett 3,5-timmars efterregn. Med användande av en klimatfaktor på 1.3 för ett framtida klimat.

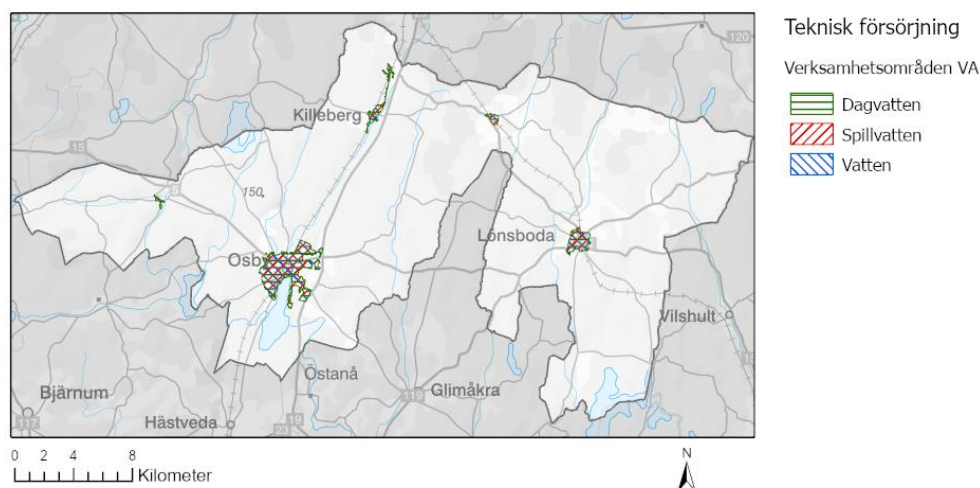
För höga flöden har modellering av 200-årsflöde från MSB nyttjats. Ett 200-årsflöde visar områden som statistiskt sett översvämmas en gång vart 200 år. Om aktuellt område ej karterats enligt denna modell har i stället Länsstyrelsens svämplananalys använts. Svämplananalysen är mindre detaljerad än lågpunktskarteringen men visar områden som blir översvämmade om vattendragets yta höjd med 1,5 respektive 2,5 m. 1,5 m representerar ett naturligt svämplan för de flesta vattendrag och 2,5 m uppskattas vara ungefär på den nivå som översvämningar sker mer sällan. I detta skede har ännu inte känsliga punkter på ledningsnätet identifierats.

3 VA-försörjning nuläge

VA-försörjning delas in i tre områden, dricksvatten, spillvatten (vatten från hushåll och verksamheter) samt dagvatten (regn- och smältvatten) och för varje område finns ett ledningsnät. I Osby kommun finns det verksamhetsområde (VO) för samtliga tre områden i Osby tätort, Lönsboda, Killeberg - Loshult, Hökön och Visseltofta som omfattar sammanlagt ca 3 400 hushåll.

Inom dessa områden ansvarar kommunen för försörjningen av dricksvatten samt omhändertagande av avloppsvatten och i de flesta fall även dagvatten ordnas genom den allmänna VA-anläggningen. Inom dessa VO har hushåll, företag och övriga verksamheter skyldighet att ansluta sig till det kommunala VA-ledningsnätet. Utanför VO ansvarar den enskilda fastighetsägaren alternativt samfälligheter för sin försörjning av dricksvatten och omhändertagande av avloppsvatten genom enskilda anläggningar.

De kommunala ledningsnäten är väl utbyggda inom VO men ledningsnäten är till vissa delar föråldrade. För att säkra den allmänna dricksvattenförsörjningen och avloppshanteringen krävs en kontinuerlig förnyelse av ledningsnätet.

3.1 Dricksvatten

Osby kommun har fem vattenverk där det framställs dricksvatten för respektive tätort: Maglaröd för Osby tätort, Lönsboda, Killeberg/Loshult, Hökön och Visseltofta. Varje verk har en vattentäkt med tillhörande vattenskyddsområden knutet till sig däremot har de ingen reservvattentäkt. Flera täkter saknar dessutom vattendom, vilket innebär att uttaget av vårt råvatten från dessa vattentäkter är oskyddat och sårbart.

Det högst prioriterade avseende dricksvattnet är att kommunen säkerställer en robust infrastruktur och trygg distribution av dricksvatten till kommunens medborgare och verksamheter.

Fakta avseende dricksvattenproduktion i Osby kommun:

Producerad volym (medeldygn)	Ca 1 800 m ³
Antal anslutna	Ca 10 000 personer
Huvudledningsnätets längd	140 km

Ytvatten från Skeingesjön tas upp och infiltreras till grundvatten för att producera ett dricksvatten för Osby tätort. Skeingesjön ligger i Osby och Hässleholms kommuner, dock är det endast Osby kommun som använder sjön som dricksvattentäkt. Vattendom finns som medger ett medeluttag på 3 500 m³ grundvatten/dygn. Uttaget 2024 var i medeltal 1535 m³/dygn.

Lönsboda, Killeberg/Loshult, Hökön och Visseltofta får sitt dricksvatten från lokala grundvattenförekomster. Samtliga grundvattentäkter saknar vattendom. I Visseltofta och Lönsboda finns föroreningar i grundvattnet, vilka renas bort med aktivt kol. Lönsboda och Killeberg/Loshult har även periodvis, främst sommartid vid hög förbrukning, begränsad tillgång på bra grundvatten.

3.2 Avloppsvatten

Avloppsvattnet utgörs av avloppsvatten från hushåll och verksamheter. Det finns fem lokala reningsverk Osby tätort, Lönsboda, Killeberg, Hökön, Visseltofta och flertal pumpstationer vid våra orter. Reningsverken har utsläppspunkt i Helgeås avrinningsområde undantagsvis Lönsbodas reningsverk som har utsläpp i Skräbeåns avrinningsområde. Det viktigaste avseende omhändertagandet av avloppsvatten är att detta ska påverka våra sjöar och vattendrag i så begränsad omfattning som möjligt. Gemensamt för samtliga reningsverk är att de belastas av stor andel tillskottsvatten.

Fakta avseende avloppsrening i Osby kommun:

Renad volym (medeldygn)	Ca 5 200 m ³
Antal anslutna	Ca 10 000 personer
Huvudledningsnätets längd (spill, kombinerat, dag)	228 km

Osby avloppsreningsverk renar avloppsvatten från Osby tätort, ca 7 000 personer är anslutna. Reningsverket består av mekanisk, biologisk och kemisk rening. Anläggningen har renoverats fortlöpande och är i gott skick.

Lönsboda avloppsreningsverk renar avloppsvatten från Lönsboda tätort, ca 2 000 personer är anslutna. Reningsverket består av mekanisk, biologisk och kemisk rening. Anläggningen har ett gammalt tillstånd och ålderstigen teknik som är känslig för höga flöden. Under sommartid har anläggningen dessutom stor hydraulisk påverkan på recipienten.

Killeberg avloppsreningsverk renar avloppsvatten från Killeberg och Loshult, ca 600 personer är anslutna. Reningsverket består av mekanisk, biologisk och kemisk rening samt poleringsdammar. Delar av anläggningen närmar sig sin tekniska livslängd och behöver moderniseras.

Hökön avloppsreningsverk renar avloppsvatten från Hökön tätort, ca 100 personer är anslutna. Reningsverket består av slamavskiljning, biologisk behandling och poleringsdammar. Anläggningen närmar sig sin tekniska livslängd och behöver moderniseras.

Visseltofta avloppsreningsverk renar avloppsvatten från Visseltofta, ca 100 personer är anslutna. Reningsverket består i dagsläget endast av slamavskiljning och en öppen markbädd. Fosforutsläppet från anläggningen är inte tillfredställande och en processförändring behövs.

3.3 Dagvatten

Dagvatten är tillfälliga flöden som regn och smältvatten. Dagvattnet i Osby kommun leds orenat till recipienter, det vill säga till diken, åar och sjöar. Detta är ett problem främst för Osbysjön, eftersom sjön tar emot mycket dagvatten från Osby tätort samtidigt som sjön är väldigt grund. Osbysjön har dessutom ett stort värde för kommunen med flera badplatser som används av både invånare och turister. För att mängden utsläpp av orenat vatten ska minska i Osbysjön är det viktigt att vattnet renas innan det når recipienten. Dagvatten ska inte ha en negativ påverkan på människors hälsa och miljön utan fungera som en resurs i vattnets kretslopp. Ett arbete med att identifiera dagvattennätets avrinningsområde och eventuella påverkan från spillvattennätet pågår.

3.4 Ledningsnät

För att distribuera dricksvatten samt leda bort avlopps- och dagvatten inom kommunens verksamhetsområden finns totalt drygt 37 mil ledningar fördelat på tre olika ledningssystem; dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten med tillhörande distributionssystem.

Ledningsnäten är föråldrade och har problem med in- och utläckage trots att ledningssanering pågår fortlöpande. Det är viktigt att ledningsnäten förnyas i takt med behovet. Distributionen av dricksvattnet måste vara säker mot föroreningar och fri från läckor för att hushålla med resurserna och trygga leveranssäkerheten. Omvänt behöver ledningsnäten för avloppsvattnet vara täta för att förhindra att föroreningar läcker ut på vägen till reningsverken men även för att reningsverken ej ska belastas med inläckande grundvatten. Ett bra ledningssystem säkerställer distribution av dricksvatten, föroreningar inte omgivningen samt bidrar till att hushålla med naturresurser.

I Osby kommun finns överföringsledningar för dricksvatten och avlopp mellan Loshult och Killeberg samt för dricksvatten mellan Maglaröd vattenverk och Osby tätort.

3.5 Skydd mot skyfall

VA-anläggningar som bedöms beröras och kräver vidare utredning och åtgärd är vattenverk/vattentäktområde, reningsverk och pumpstationer. Två anläggningar har prio 5, tre anläggningar prio 4, två anläggningar prio 3 och fyra anläggningar prio 2. Riskerna behöver utredas vidare och ett första steg kan vara en okulär besiktning i egen regi med inmätning och kontroll av placering av viktiga komponenter. Några anläggningar kommer troligen behöva mer detaljerade utredningar och några kan framtidsäkras vid planerade ombyggnationer.

3.6 Små avlopp

I Osby kommun finns det ca 2 100 små avlopp, varav några hundratal inte uppfyller miljöbalkens krav på rening. Det är fastighetsägaren själv som ansvarar för att avloppet uppfyller lagens krav. Det är miljö- och

byggförvaltningen som har tillsynsansvaret och en aktiv riskbaserad tillsyn utförs.

Även om kommunen bara är skyldig att ordna vattentjänster inom verksamhetsområdet kan ibland fastighetsägare utanför verksamhetsområdet få koppla in sig på den allmänna anläggningen. Fastighetsägaren får då ansluta sig till huvudmannens ledning och betalar själv för att bygga och underhålla ledningar mellan anslutningspunkten och fastigheten.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV) har kommunen ansvar att bygga ut VA där det behövs i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Vid behovsbedömningen ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

4 VA-försörjning framtid

4.1 Utbyggnadsområden

Enligt lagen om allmänna vattentjänster är det kommunens skyldighet att ordna vattentjänster om det föreligger behov med hänsyn till skydd för människors hälsa eller miljön (SFS 2006:412, 6 §). Om behov konstateras ska kommunfullmäktige ta beslut om inrättande av verksamhetsområde varefter VA-huvudmannen ansvarar för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen.

En utredning för att identifiera behovet av utbyggnadsområden enligt lagen om allmänna vattentjänster har utförts. (Ramboll, 2025)

Utredningen presenteras i sin helhet som en bilaga.

4.1.1 Syfte

Syftet med utredningen var att identifiera områden i Osby kommun som är i behov av allmän dricksvattenförsörjning och/eller allmänt omhändertagande av spillvatten. Utredningen prioriterar även områdena och presenterar ett förslag till utbyggnadsordning. Utredningen är avgränsad till att inte omfatta analys av behovet av allmänt omhändertagande av dagvatten.

4.1.2 Metod

Metoden som appliceras vid behovsbedömning baseras på rättsfall och syftar till en systematisk och rättssäker bedömning som om behov av allmänna vattentjänster föreligger genom uppfyllnad av miljörekvisitet och/eller hälsorekvisitet.

Enligt vattentjänstlagen är en förutsättning för kommunens skyldighet att upprätta verksamhetsområde att tjänsterna ska ordnas i ett större sammanhang. Enligt förarbeten till vattentjänstlagen har 20–30 hus med ett avstånd om maximalt 100 m mellan varandra (prop. 1955:121 s. 61, prop. 2005/06:78 s. 42) ansetts utgöra ett riktmärke. Detta under förutsättning att det finns ett behov med hänsyn till skydd för människors hälsa och/eller miljön.

För att identifiera områden som utgör en samlad bebyggelse och där behov av allmänna vattentjänster kan föreligga har en GIS-analys genomförts.

4.1.3 Behovsbedömning

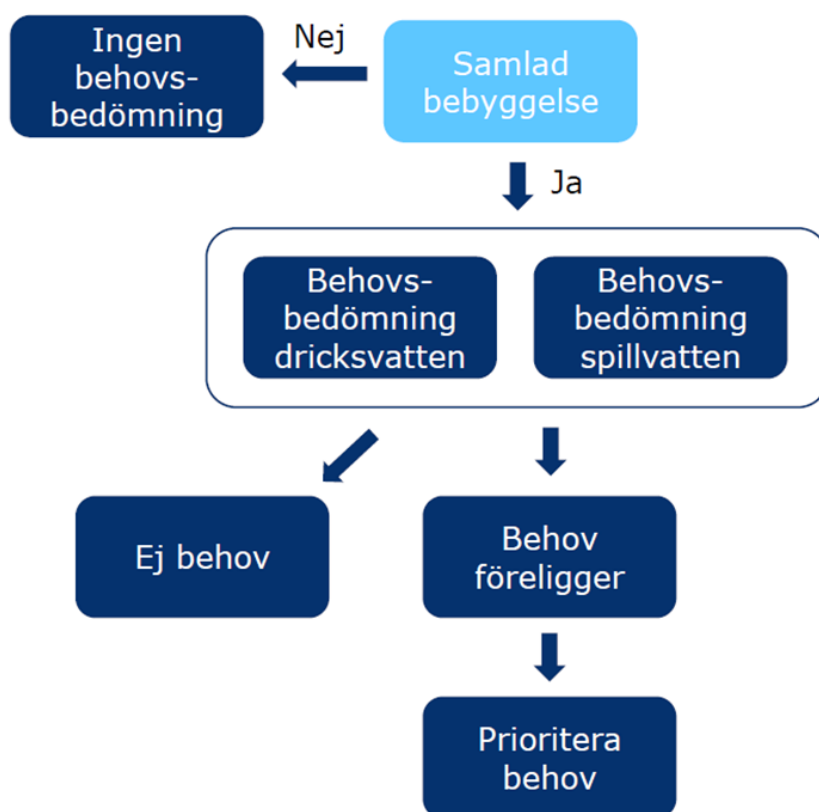
För de områden som identifierats och bedömts utgöra en samlad bebyggelse har behovsbedömning genomförts i syfte att avgöra om behov av inrättande av kommunalt verksamhetsområde föreligger ur miljö- eller hälsoskäl.

Utbyggnadsområde är ett område där behov av inrättande av kommunalt verksamhetsområde för dricks- eller spillvatten bedöms föreligga.

Utredningsområde är ett område där vidare utredning krävs för att fastställa huruvida behov av allmänna vattentjänster föreligger.

Bevakningsområde är de områden där dricksvattenförsörjning samt omhändertagande av spillvatten bedöms kunna ske med enskilda anläggningar. Områdena är fortsatt under bevakning eftersom förutsättningar och därmed behovet kan ändras i framtiden.

I figuren nedan presenteras ett processschema över metoden för bedömning av behov av inrättande av kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten och spillvatten.

4.1.4 Prioritering av utbyggnadsområden

För de områden där ett behov av inrättande av kommunalt verksamhetsområde kan konstateras behöver utbyggnaden prioriteras. Vid prioritering av utbyggnadsområden har en prioriteringsmodell applicerats för att avgöra i vilken ordning utbyggnad bör ske. Modellen omfattar 12 faktorer inom hälsoskydd, miljöskydd och samhälle vilka visas i tabellen nedan.

Hälsoskydd (50%)	Miljöskydd (25%)	Samhälle (25%)
Allmänna badplatser	Strandskydd	Antal hushåll
Råvatten/dricksvattenkvalitet	Riksintresse/naturreservat /naturvårdsområde	Täckningsgrad för anläggningsavgift
Råvattenkvantitet	Befintliga enskilda spillvattenanläggningar	
Utpekade som möjlig vattentäkt	Recipientstatus (MKN)	
Bebyggelseäthet		
Översvämningsproblematik		

4.1.5 Resultat

Utbyggnadsområde

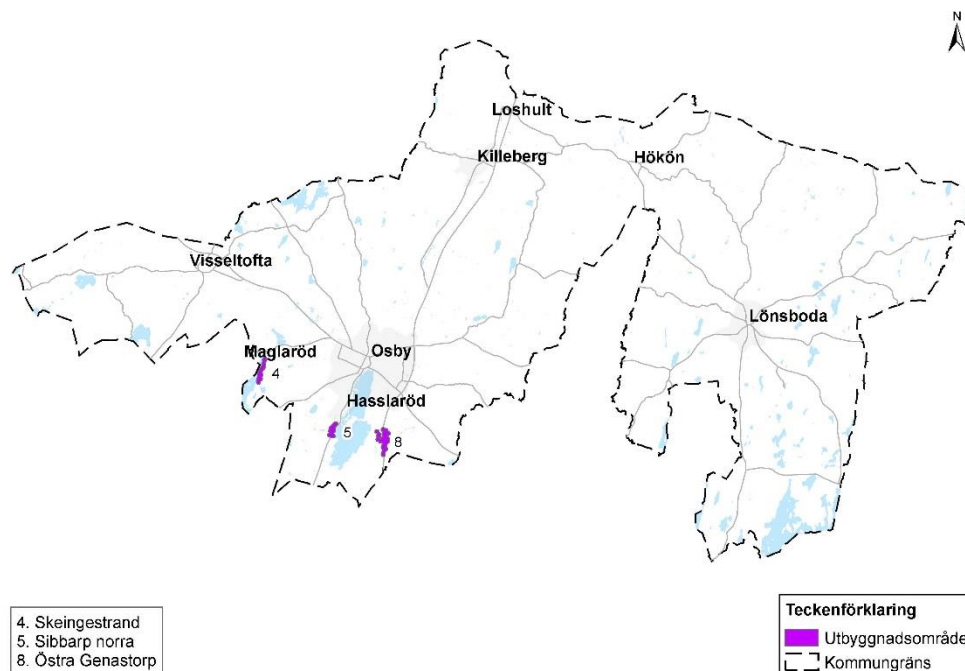
Vid behovsbedömning har samtliga fastigheter inom den samlade bebyggelsen i de utpekade utbyggnadsområdena omfattats av utredningen. Inför beslut om inrättande av verksamhetsområde i kommunfullmäktige behöver vidare utredningar i syfte att avgöra vilka fastigheter som ska ingå i verksamhetsområdet för respektive vattentjänst tas fram.

Utbyggnadsområdena presenteras nedan i ordning efter utfallet från prioriteringsmodellen. Resultatet av prioriteringen bör vid kommande verksamhetsplanering arbetas om till en tidsatt VA-utbyggnadsplan som beaktar kommunens tillgång till personella och ekonomiska resurser.

Östra Genastorp domineras av permanentboende och klassificeras som en småort (50–199 invånare) (Statistikmyndigheten, SCB, 2025). I området finns ett stort antal enskilda spillvattenanläggningar som är i behov av åtgärd då de saknar tillstånd och bedöms ha bristfällig rening. Anläggningarna riskerar att utgöra en negativ påverkan på recipienten Helge å och därmed bedöms miljörekvisitet vara uppfyllt. Området är även tätbebyggt i vissa delar varpå det bedöms finnas risk för att spillvattenanläggningarna påverkar dricksvattenkvalitet i enskilda brunnar. Detta föranleder att förutsättningarna för enskild VA-försörjning är begränsade. Behov av inrättande av kommunalt verksamhetsområde för dricks- och spillvatten bedöms därmed föreligga.

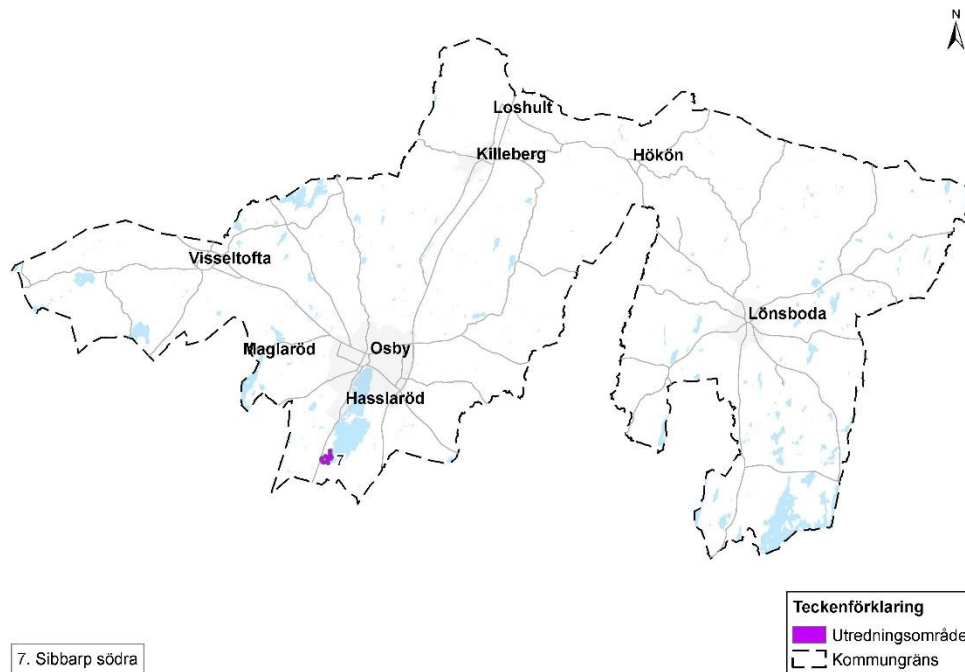
I **Skeingestrand** finns ett antal fastigheter som är anslutna till kommunalt dricksvattennät via avtal. När dessa fastigheter inkluderas i verksamhetsområdet omfattas ytterligare fastigheter i Skeingestrand av närhetsprincipen och bör därmed ingå i verksamhetsområde för dricksvatten. Skeingestrand är beläget inom vattenskyddsområde för en utpekad viktig regional vattentäkt och hög skyddsnivå råder för samtliga fastigheter. Ett stort antal befintliga enskilda spillvattenanläggningar är i behov av åtgärd då anläggningarna inte uppnår den reningseffekt som krävs vid hög skyddsnivå för hälsoskydd. Översiktsplanen beskriver att hållbara avloppslösningar ska prioriteras i Skeingestrand i syfte att minska påverkan från enskilda avlopp på Skeingesjön. Kommunalt verksamhetsområde för dricks- och spillvatten bör därmed upprättas.

Sibbarp Norra är ett område som domineras av permanentboende. I området finns ett antal fastigheter som är anslutna till kommunalt dricksvattennät via avtal. Dessa fastigheter planeras att inkluderas i verksamhetsområdet för dricksvatten vilket leder till att ytterligare fastigheter inom Sibbarp Norra bör ingå i verksamhetsområdet med hänsyn till närhetsprincipen. I området finns risk för bristande dricksvattenkvalitet på grund av markföroreningar som härrör från en tidigare kemtvätt varpå hälsorekvisitet uppfylls. Hög skyddsnivå råder för ett antal fastigheter och befintliga enskilda spillvattenanläggningar uppnår generellt inte den reningseffekt som krävs vid hög skyddsnivå för hälsoskydd. Detta föranleder uppfyllnad av miljörekvisitet. Behov av inrättande av kommunalt verksamhetsområde för dricks- och spillvatten bedöms därmed föreligga.

Utredningsområde

Sibbarp Södra är beläget vid Osbysjön och domineras av fritidshusbebyggelse. Området är beläget söder om känd föroreningskälla (tidigare kemtvätt), med hänsyn till grundvattenströmningens riktning bedöms dricksvattenkvalitet i området inte vara påverkad. Majoriteten av spillvattenanläggningarna i området är slutna tankar med separat BDT-avlopp. BDT-avloppens status är i stor utsträckning okänd då dessa inte har inventerats. Tillsyn av enskilda spillvattenanläggningar i området för att vidare bedöma behovet av allmänna vattentjänster behöver utföras.

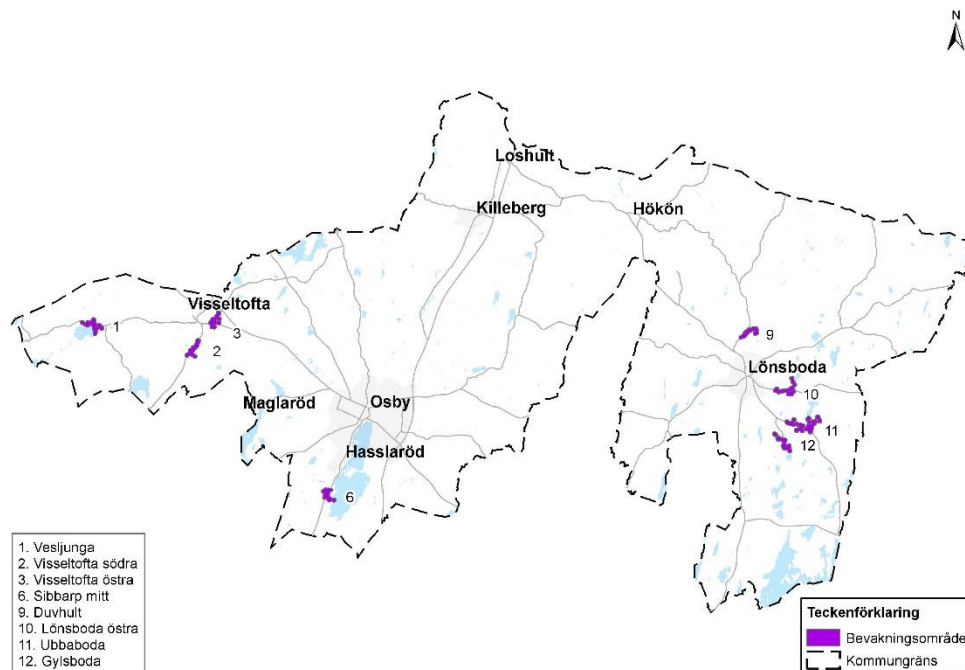
7. Sibbarp södra

Bevakningsområde

I följande områden bedöms dricksvattenförsörjning och hantering av spillvatten kunna ske enskilt. Områdena är fortsatt under bevakning eftersom förutsättningar och därmed behoven kan komma att ändras, exempelvis vid tillkommande bebyggelse eller ökad andel permanentboende.

Vesljunga, Visseltofta södra och östra, Sibbarp mitt, Dvuhult, Lönsboda östra, Gylsboda och Ubbaboda.

Bevakningsområdena följs upp vid kommande revideringar av vattentjänstplanen.

1. Vesljunga
2. Visseltofta södra
3. Visseltofta östra
6. Sibbarp mitt
9. Dvuhult
10. Lönsboda östra
11. Ubbaboda
12. Gylsboda

4.1.6 I väntan på utbyggnad

Avloppsanläggningar som inte har längre rening än slamavskiljning kan behöva åtgärdas även i väntan på kommunal utbyggnad. Detsamma gäller om anläggningen uppvisar brister som synligt påverkar dess omgivning eller om anläggningens funktion inte längre uppfylls.

Om en anslutningspunkt förväntas upprättas inom två år kan fastighetsägaren få avvakta med att åtgärda bristerna på den befintliga anläggningen.

Om en anslutningspunkt förväntas upprättas inom fem år kan fastighetsägaren få göra förbättrande åtgärder på den befintliga anläggningen. Anläggningen kan då fortsatt vara i drift under en begränsad tidsperiod.

Om ett utbyggnadsområde ligger mer än fem år fram i tiden ska de befintliga anläggningarna i området ingå i den ordinarie tillsynen och bedömas likadant.

Det är tillsynsmyndigheten som avgör vilken typ av åtgärder som är rimliga att kräva i förhållande till statusen på anläggningen och den förväntade anslutningstiden.

För fastigheter som angränsar eller ligger inom 100 meter från befintliga verksamhetsområden för vatten och avlopp, ska det i samband med ombyggnad av en befintlig anläggning alltid utredas om det är möjligt att ansluta till verksamhetsområdet innan ett beslut om fortsatt enskild anläggning tas.

4.2 Åtgärdsförslag

För att säkerställa en robust infrastruktur och trygg distribution av dricksvatten samt begränsa avloppsvattnets påverkan på omgivande mark- och vattenmiljö behöver åtgärder, utredningar eller ytterligare styrdokument och planeringsunderlag tas fram.

För genomförande förutsätts att nödvändiga ekonomiska medel ställs till förfogande samt synkroniseras med en tidplan som kan knytas till aktuell investeringsbudget. Åtgärderna är inte rangordnade eller prioriterade på grund av att samtliga är av stor vikt för en framtida hållbar VA-försörjning.

En sammanställning över föreslagna åtgärder presenteras i tabell nedan.

Vattenslag	Geografisk omfattning	Typ av åtgärd
Dricksvatten	Osby	Ny matarledning mellan vattenverk och tätorten för att säkra tillgången på dricksvatten för abonnenterna
Dricksvatten	Killeberg/Loshult	Utredning för att säkra dricksvattenförsörjning för Killeberg och Loshult tätort

Dricksvatten	Lönsboda	Utredning för säkra dricksvattenförsörjning för Lönsboda tätort
Dricksvatten	Hela kommunen	Vattentäkterna skyddas med uppdaterade vattenskyddsområde och tillhörande föreskrifter. Uttag ska vara säkrade genom vattendom/ar.
Avloppsvatten	Visseltofta	Ut- och ombyggnad av Visseltofta avloppsreningsverk
Avloppsvatten	Lönsboda	Utredning och åtgärder för att minimera avloppsvattnets påverkan på omgivande mark och miljö
Avloppsvatten	Hökön	Ombyggnad och modernisering av Hökön avloppsreningsverk
Avloppsvatten	Killeberg/Loshult	Ombyggnad och modernisering av Killeberg avloppsreningsverk,
Dagvatten	Hela kommunen	Öka kunskapen om dagvattnets innehåll för att kunna minska dess påverkan där behov föreligger.
Dagvatten	Hela kommunen	Vid fysisk planering i våra orter utreds och säkerställs ytor för omhändertagande av dagvatten. Möjlighet till öppna dagvattenlösningar ska undersökas vid ny- eller omläggning av dagvattenledningar.
Dricksvatten/ Avlopps- vatten	Hela kommunen	Kontinuerligt arbeta med att säkerställa ledningsnätens långsiktiga funktion.
Dricksvatten/ Avlopps- vatten	Hela kommunen	Fortsatta utredningar och åtgärder för att säkra VA-anläggningar i ett förändrat klimat.

5 Genomförande

Framtidens VA-försörjning ställer krav på en process med flera steg beroende av varandra. För att lyckas i arbetet krävs beslut inom VA-försörjningen med utgångspunkt i denna vattentjänstplan och kommande tillhörande utredningar och beslut. Vattentjänstplanen fastställer en rad väsentliga förslag på åtgärder för dricksvatten, avloppsvatten, dagvatten, ledningsnät och samlad bebyggelse. Det viktiga vid genomförandet är att se helheten i VA-försörjningen och ha insikten och förståelsen för att flera av åtgärderna är beroende av varandra.

För genomförande av planen förutsätts att nödvändiga ekonomiska medel ställs till förfogande samt synkroniseras med en tidplan som kan knytas till aktuell investeringsbudget.

6 Handlingsplan

För att säkerställa en robust infrastruktur och trygg distribution av dricksvatten samt begränsa avloppsvattnets påverkan på omgivande mark- och vattenmiljö behöver åtgärder, utredningar eller ytterligare styrdokument och planeringsunderlag tas fram.

Denna handlingsplan med förslag till vidare arbete kommer medföra en kontinuerlig planering av VA –verksamheten. Flera av dessa styrdokument och planeringsunderlag berör dock flera delar av kommunens förvaltningar förutom VA-verksamheten varför framtagandet bör ske i samverkan.

Styrdokument och planeringsunderlag	Beskrivning	Prioritet
Nödvattenplan	Syftet med nödvattenplanen är att ha beredskap vid störningar i vattenförsörjningssystemet.	Hög
Förnyelseplan för ledningsnätet	Ledningsnätens status är avgörande för att arbeta förebyggande och långsiktigt och för att prioritera rätt insatser i arbetet för att motverka in- och utläckage samt säkerställa distributionen av dricksvattnet. En ledningsförnyelseplan behöver arbetas fram för att säkerställa ledningsnätens långsiktiga funktion	Hög

Vattenförsörjningsplan	En vattenförsörjningsplan ska tala om var viktiga vattenresurser finns och innefatta förslag på åtgärder som kan genomföras för att stärka förutsättningarna för en långsiktigt trygg och säker vattenförsörjning.	Mellan
Beredskapsplan	En beredskapsplan ska innehålla kommunens bedömning av vilka beredskapsåtgärder som behövs för att de allmänna va-anläggningarna ska kunna drivas under fredstida krissituationer och höjd beredskap.	Förslag till lagkrav enligt Ökad VA-beredskap SOU 2024:82
Klimatanpassningsplan	En klimatanpassningsplan syftar till att strukturera och stödja arbetet med att anpassa kommunens verksamheter till ett förändrat klimat. Den kompletterar risk- och sårbarhetsarbetet.	Mellan
Dagvattenplan	En dagvattenplan skapar förutsättningar för att nå en hållbar dagvattenhantering och samsyn kring dagvattenfrågan i kommunen.	Mellan
Brand- och släckvattenplan	Dricks - och brandvattenförsörjning är kommunalt ansvar och har lite olika behov. Tillgången på brandvatten behöver säkerställas utan att påverka dricksvattenförsörjning negativt. Svenskt vatten rekommenderar att kommunerna har en brandvattenplan och i den utvidgar med hantering av släckvatten.	Mellan

7 Miljökonsekvenser

7.1 Strategisk miljöbedömning

Strategisk miljöbedömning är en process som kommuner ska genomföra när de till exempel upprättar planer där genomförandet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Processen ska främja och säkerställa hållbar utveckling genom att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande. Eftersom en vattentjänstplan krävs i lagstiftning är det möjligt att den medför betydande miljöpåverkan på samma sätt som översikts- och detaljplaner.

Denna vattentjänstplan ska beskriva kommunens långsiktiga plan framåt kring försörjningen av vattentjänster. I en kommun som utvecklas som Osby kan önskemål om byggnation och utveckling komma i konflikt med intresset att bevara och skydda recipienter och naturmiljön. Osby är en kommun med höga natur- och kulturvärden av olika slag, något som uppskattas av såväl kommunen som dess medborgare och besökare. En god samhällsplanering kan ge förutsättningar för att ekosystemtjänster nyttiggörs naturvetenskapligt och miljömässigt såväl som i ett rekreations- och folkhälsoperspektiv. För att möjliggöra en fortsatt god utveckling behöver kommunen säkerställa en långsiktig hantering av avlopps- och dagvatten samt trygga tillgången till dricksvatten som svarar mot både dagens och framtidens behov.

7.2 Fokus/konsekvens av vattentjänstplanen

Osby kommuns vision är På spåret och naturligt nära. På spåret innebär att vi finns på spåret rent infrastrukturmässigt men det innebär även att vi ska vara på spåret vad gäller omvärldsorientering. Naturligt nära innebär att vi tillgänglighetsmässigt är nära.

Osby kommun har tre övergripande målområden som genomsyrar all verksamhet. För varje målområde finns en strategisk inriktning:

Attraktiv och hållbar kommun

- Osby kommun ska ha en positiv befolkningsutveckling
- Osby kommun arbetar medvetet för en hög kvalitet och effektivitet i kommunens verksamheter.
- Vi bedriver ett hållbarhetsarbete med kommande generationer i åtanke.

Utveckling och tillväxt

- Osby kommun erbjuder en god utbildning hela livet som är anpassad till behoven hos de lokala arbetsgivarna.
- Osby kommun ska fortsätta resan mot ett bättre företagsklimat.
- Osby kommun ska uppmuntra till delaktighet för medborgare och näringslivet för att få ett bättre beslutsunderlag. Samverkan och delaktighet ska vara en naturlig del i arbetet.

Trygghet hela livet

- Osby kommun ska arbeta för att andelen självförsörjande ökar. I Osby kommun skapar vi förutsättningar för att människor själva ska kunna forma sig ett tryggt liv.

- Osby kommun arbetar förebyggande för att öka tryggheten i samhället.
- I Osby kommun finns möjlighet till ett tryggt och värdigt åldrande. En god och individanpassad omsorg gör att man kan leva ett tryggt liv i Osby kommun.

Vattentjänstplanens mål är en fortsatt robust, hållbar och trygg tillgång på dricksvatten samt att skapa förutsättningar för en positiv befolkningsutveckling.

Kopplat till vatten utgör rent dricksvatten och god avloppshantering en sanitär grundförutsättning. Kommunen ska bedriva ett hållbarhetsarbete med kommande generationer i åtanke. En del i detta är att tillgodose behovet av högkvalitativt dricksvatten, god rening och hantering av avlopps- och dagvatten. Tillsammans ser vi vattnet som en resurs i samhället istället för en belastning.

Landsbygden är av stor vikt för ekonomi, ekologi, rekreation och för kommunens invånare och besökare och företagsamhet. Samverkan och delaktighet ska vara en naturlig del i arbetet med den långsiktiga VA-försörjningen.

Sjöarna och vattendragen är värdefulla både ur ett ekologiskt och rekreativt perspektiv. Förbättrad vattenkvalitet eftersträvas och dricksvattenförsörjning ska säkras ur ett långsiktigt perspektiv. Arbetet med att minska påverkan från VA-verksamheten i våra vattenförekomster ska ske kontinuerligt.

Förutsättningarna för livskvalitet handlar om god hälsa, både fysiskt och psykiskt, för att kunna tillgodogöra sig vad livet har att erbjuda. Rätt använt och förvaltad kan vatten utgöra en i allra högsta grad bidragande framgångsfaktor.

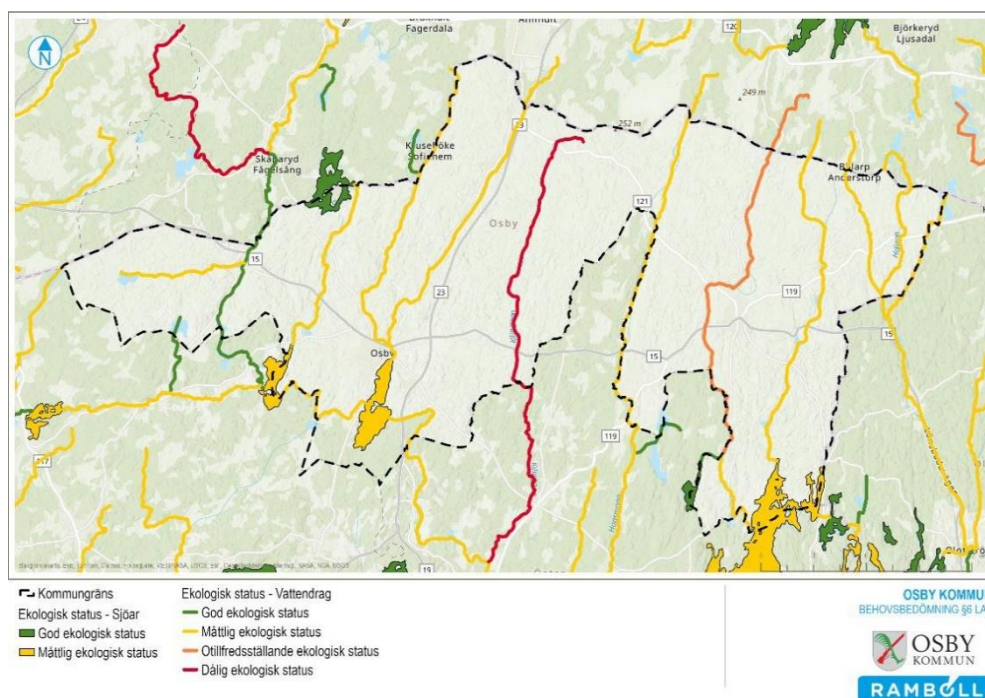
7.3 Miljöpåverkan av vattentjänstplanen

En undersökning av betydande miljöpåverkan av vattentjänstplanen har genomförts. Det sammantagna resultatet avgör om vattentjänstplanen bedöms ha betydande miljöpåverkan eller ej samt huruvida en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bör upprättas.

Miljöpåverkan genom vattentjänstplanen är framför allt positiv, genom ambitionen och möjligheterna att minska utläckage av avloppsvatten och att stärka skyddet för vattentäkter och dagvattenrecipienter.

7.4 Miljökvalitetsnormer

I Osby finns elva klassificerade ytvattenförekomster och nio klassificerade grundvattenförekomster. Grundvattenförekomsterna i kommunen har idag en god kvantitativ status och alla utom en, har även en god kemisk status. Avseende ytvattenförekomsterna varierar den ekologiska statusen, allt från god och måttlig till otillfredsställande och dålig status. Gällande kemisk status så uppnår de ej god. Det har att göra med de i alla Sveriges ytvattenförekomster överskridande ämnena p.g.a. atmosfärisk deposition (kvicksilver och polybromerade difenyletrar, PBDE).

Vattentjänstplanen innehåller planer för att bygga om spillvattenhanteringen och att förbättra ledningsnätet genom inventering och mer riktat underhåll, vilket kommer att minska bräddningar och utläckage av näringsämnen, som omgivande recipienter är känsliga för. Det i kombination med hållbar dricksvattenproduktion och ökad medvetenhet och hänsyn till välplanerad dagvattenhantering innebär att Osby kommun bidrar till att förbättra statusen för vattenförekomsterna och möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna ökar i och med handlingsplanen.

7.5 Miljömål

Det finns 16 stycken nationella miljömål i Sverige med syftet att belysa den ekologiska dimensionen i begreppet hållbar utveckling. Av miljömålen är det fem stycken som direkt berör vattentjänstplanen.

- Giffri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö
- Grundvatten av god kvalitet

Utifrån de nationella miljömålen utformas regionala mål av länsstyrelserna och lokala mål av kommunerna.

7.6 Miljöbedömning

En undersökning av betydande miljöpåverkan av vattentjänstplanen har genomförts. Det sammantagna resultatet avgör om vattentjänstplanen bedöms ha betydande miljöpåverkan eller ej samt huruvida en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bör upprättas.

Miljöpåverkan genom vattentjänstplanen är framför allt positiv, genom ambitionen och möjligheterna att minska utläckage av avloppsvatten och att stärka skyddet för vattentäkter och dagvattenrecipienter.

8 Ordlista

Allmän VA-anläggning VA-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande inflytande och som ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldighet enligt LAV.

Avloppsvatten Spillvatten och dagvatten.

Avrinningsområde Geografiskt område som avgränsas av höjdryggar (vattendelare) som delar flödet från regn och smältvatten åt olika håll. Inom ett avrinningsområde leds vattnet till ett visst vattendrag. Det mottagande vattendraget kallas recipient.

BDT Bad-, disk- och tvättvatten från hushåll.

Dagvatten Regn och smältvatten som tillfälligt rinner på markytan.

Dricksvatten Vattnet i kranen, renat till dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter.

Dränvatten Överflödigt vatten i mark som avleds i rör, dike eller liknande för att hålla torrt kring t.ex. bostadshus.

Enskilt VA En anläggning för dricksvatten, avloppsvatten eller dagvatten som ägs privat eller drivs som en gemensamhetsanläggning.

Gemensamhetsanläggning Anläggning som ägs och tas om hand av flera fastigheter ihop – inom VA försörjer en gemensamhetsanläggning flera fastigheter med (ej kommunal) VA-lösning, vanligtvis avseende avlopp.

Grundvatten Vatten i marken (jorden eller berggrunden) där hålrummen är helt vattenfyllda (under grundvattenytan). Grundvatten bildas när vatten sakta infiltreras i marken.

Hälsorekvisit Villkor för skydd av människors hälsa enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Infiltration Vatten rinner sakta genom marken och renas genom sand- eller gruslager där föroreningar binds till partiklar.

Ledningsnät Rör som leder dricksvatten från vattenverken och avloppsvatten till reningsverken samt avleder dränerings- och dagvatten från husgrunder, gator och torg.

LAV Lagen (2006:412) om Allmänna Vattentjänster. Syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Reglerar även krav på kommunal vattentjänstplan.

Miljörekvisit Villkor för skydd av miljön enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Nederbörd Vatten i alla olika former (flytande eller fasta) som faller från jordens atmosfär, t.ex. regn, snö eller hagel

Ovidkommande vatten Vatten i avloppsledningar som inte är rent spillvatten, till exempel dagvatten, grundvatten eller dricksvatten från läckande ledningar. Kallas även tillskottsvatten.

Recipient Vattendrag som tar emot avrinning eller avlett/utsläppt vatten.

Råvatten Råvara för produktion av dricksvatten, med ursprung från antingen ytvatten eller grundvatten. I Östra Göinge utgörs råvattnet av grundvatten.

SBVT Det kommunala VA-bolaget Skåne Blekinge Vattentjänst, som ansvarar för drift, underhåll och reinvesteringsarbete av och på kommunens VA-anläggningar. Bolaget är samägt med Östra Göinge kommun, Olofströms Kraft och Bromölla Energi och Vatten.

Slam En restprodukt från reningsprocessen vid ett reningsverk. Kan användas för biogasproduktion. Ett slam av god kvalitet kan även användas som gödsel på åkermark.

Skyddsnivå Nivå för miljö- och hälsoskydd som kan vara normal eller hög beroende på om utsläpp inom området riskerar att påverka till exempel vattentäkter, skyddade områden eller badplatser.

Skyfall Stora mängder nederbörd (vanligtvis regn) på kort tid, som det allmänna ledningsnätet för dagvatten har svårt för att, eller inte kan, hantera och som kan orsaka skador för samhället och dess invånare. SMHI:s definition för skyfall är 50 mm per timme eller minst 1 mm per minut.

Spillvatten Vatten från disk, tvätt, bad, vask och toaletter från t.ex. hushåll och skolor.

Tillskottsvatten Se förklaring för ovidkommande vatten.

VA Vatten och avlopp.

VA-försörjning Hantering och lösningar för försörjning avseende vatten och avlopp.

VA-huvudman Den som äger och ansvarar för allmän VA-anläggning. I Osby är kommunen huvudman, även om drift och underhåll sköts av SBVT.

Vattendom Tillstånd från Mark- och Miljödomstolen för uttag av viss mängd vatten under en viss tidsperiod.

Vattenförekomst En specifik vattensamling i naturen av viss geografisk storlek, t.ex. ett vattendrag, sjö eller kustområde.

Vattenskyddsområde Ett geografiskt område som skyddas med skyddsföreskrifter på grund av vattentäkt/er.

Vattentjänst Dricksvatten, spillvatten och dagvatten kallas vattentjänster i lagstiftningen.

Vattentjänstplan Lagstadgat dokument som beskriver hur kommunen långsiktigt avser att hantera försörjningen av vattentjänster enligt Lagen om allmänna vattentjänster.

Vattentäkt Grundvatten- eller ytvattenkälla där vattenverken hämtar sitt råvatten.

Verksamhetsområde (VO) Ett geografiskt område där det är beslutat att kommunen ansvarar för VA-försörjningen.

VISS Vatten Informations System Sverige, en databas som utvecklats av Vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten.

Ytvatten Vatten som är synligt i markytan, i form av sjö, vattendrag eller hav.

Återkomsttid Beskrivning av hur vanlig eller ovanlig en händelse är, som till exempel tillfällena med kraftig nederbörd eller höga vattenflöden. Med återkomsttid menas att en specifik händelse i genomsnitt inträffar eller överträffas en gång under den angivna tidsperioden. Exempelvis 20-årsregn, eller 100-årsflöden.

9 Bilagor

Kopplat till vattentjänstplanen finns följande bilagor:

1. Behovsanalys §6, Osby kommun, Ramboll 2025
2. Undersökning av betydande miljöpåverkan